

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 89/03

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť prof. MUDr. M. I., CSc., B. B., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., B. B., vo veci porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 114/2001 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť prof. MUDr. M. I., CSc., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 22. mája 2002 doručená sťažnosť prof. MUDr. M. I., CSc., B. B. (ďalej aj „sťažovateľ“), vo veci porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 114/2001.

Zo sťažnosti vyplynuli nasledovné podstatné tvrdenia sťažovateľa:

„V právnej veci žalobcu Prof. MUDr. M. I., CSc. proti žalovaným 1/ Tlačová agentúra Slovenskej republiky – Slovakia, so sídlom Bratislava a 2/ Denník PRÁCA, spol.

s r. o., so sídlom Bratislava sme podali dňa 27. 11. 2001 žalobu na Okresný súd v Banskej Bystrici. Jej predmetom bolo poskytnutie primeraného zadostučinenia a náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej z neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti.

Pri podaní žaloby nám bolo vydané potvrdenie osvedčujúce prijatie návrhu na začatie konania, pridelenie veci na rozhodnutie jej zákonnému sudcovi JUDr. J. J. a o pridelení spisovej značky 9 NcC 72/2001.

Výzvou zo dňa 28. 11. 2001 nás súd vyzval na úhradu súdneho poplatku vo výške 24.500,- Sk. Dňa 6. 12. 2001 sme súdny poplatok aj uhradili, čo sme súdu bezodkladne oznámili. Následne bola vec pridelená novému sudcovi JUDr. L. Z. a zmenená aj jej spisová značka na terajšiu 20 C 114/2001. “

Za účelom objasnenia skutočností, v dôsledku ktorých došlo k tejto zmene zákonného sudcu, následne sťažovateľ zisťoval rozvrh práce na Okresnom súde v Banskej Bystrici a ďalšie rozhodné skutočnosti, pričom dospel k záveru, že došlo k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a pretože sa bezvýsledne domáhal „vrátenia veci zákonnému sudcovi“, navrhol, aby ústavný súd vydal nález:

„Ústavný súd SR vyslovuje, že postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní označenom najskôr číslom 9 NcC 72/2001 a potom 20 C 114/0, ktorým došlo k zmene zákonného sudcu bolo porušené právo žalobcu Prof. MUDr. M. I., CSc. vyjadrené v článku 48 ods. 1 Ústavy SR.

Ústavný súd SR zakazuje v konaní na okresnom súde č. k. 20 C 114/01 pokračovať v porušovaní práva vyjadreného v článku 48 ods. 1 Ústavy SR.

Ústavný súd SR nariaďuje, aby vec bola pridelená pôvodnej sudkyňi JUDr. J. J. “.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv alebo slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta,

sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha právomoc ústavnému súdu zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Predmetom návrhu je tvrdenie sťažovateľa, že Okresný súd Banská Bystrica porušil jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy tým, že došlo k zmene pôvodne prideleného sudcu bez toho, aby pre takúto zmenu boli splnené podmienky ustanovené rozvrhom práce okresného súdu na rok 2001.

Keďže v danom prípade v prebiehajúcom občianskoprávnom konaní sťažovateľ v systéme všeobecného súdnictva má k dispozícii účinné právne prostriedky nápravy, a teda na ochranu označeného základného práva môže uplatniť všetky námietky, ktoré teraz v konaní pred ústavným súdom uplatnil (mutatis mutandis I. ÚS 115/02), predmetná sťažnosť bola podaná predčasne, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označeného základného práva.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd však v danej veci zistil aj ďalší dôvod, pre ktorý nebolo možné predmetnú sťažnosť prijať na ďalšie konanie.

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je časovo obmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti. Sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti

rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Ak je ústavná sťažnosť podaná po uplynutí stanovenej dvojmesačnej prekluzívnej lehoty, t. j. oneskorene, toto oneskorenie už nie je možné odstrániť (III. ÚS 9/03, III. ÚS 14/03).

Zo sťažnosti, jej príloh a príslušného spisu okresného súdu vyplynuli nasledovné skutočnosti:

Dňa 14. decembra 2001 sa sťažovateľ dozvedel o tom, že predmetnú vec na Okresnom súde Banská Bystrica namiesto JUDr. J. J. prejednáva JUDr. L. Z., s čím sťažovateľ nesúhlasil.

Podaním zo 17. decembra 2001 sa sťažovateľ domáhal sprístupnenia informácií, v podstate oznámenia dôvodov, prečo došlo k zmene zákonného sudcu, a kópie rozvrhu práce okresného súdu platného v deň podania žalobného návrhu.

Listom zo 7. januára 2002 okresný súd na žiadosť sťažovateľa vysvetlil dôvody postupu v danej veci.

Okresný súd neskôr zaslal a 15. marca 2002 právny zástupca sťažovateľa prevzal okrem iného aj pracovnú inštrukciu k rozvrhu práce na rok 1999, rozvrh práce na rok 2001 s dodatkami č. 1, 2, 3, 4 a 5.

Pokiaľ sťažovateľ v týchto skutočnostiach vidí už završené porušenie jeho práva na zákonného sudcu bez možnosti domôcť sa opravy proti nemu v konaní pred všeobecnými súdmi, potom treba konštatovať, že sťažovateľ sa o namietanom porušení základného práva dozvedel 14. decembra 2001, pričom najneskôr 15. marca 2002 mal sťažovateľ k dispozícii všetky informácie potrebné na to, aby mohol v ústavnej sťažnosti uviesť skutočnosti, ktoré sú rozhodné pre posúdenie namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy.

Sťažnosť bola daná na poštovú prepravu 20. mája 2002 a ústavnému súdu bola doručená 22. mája 2002. Sťažnosť nebola teda podaná v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa sťažovateľ o zmene zákonného sudcu dozvedel (14. decembra 2001), resp. ani v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď najneskôr mal sťažovateľ všetky informácie potrebné pre podloženie rozhodných skutočností v sťažnosti (15. marca 2002). Vzhľadom na to bola

sťažnosť oneskorene podaná a z tohto dôvodu musela byť odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2003